

Opravična št.:

Up-814/14

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2017:Up.814.14

Akt:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Kopru št. II Kp 27692/2013 z dne 14. 8. 2014 v zvezi s sklepom Okrajnega sodišča v Ajdovščini št. I K 27692/2013 z dne 29. 5. 2014

Izrek:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Kopru št. II Kp 27692/2013 z dne 14. 8. 2014 v zvezi s sklepom Okrajnega sodišča v Ajdovščini št. I K 27692/2013 z dne 29. 5. 2014 se ne sprejme.

Evidenčni stavek:

Zasebni tožilec je upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil končan kazenski postopek.

Zasebni tožilec ima pravico z ustavno pritožbo pred Ustavnim sodiščem uveljavljati ustavno varstvo temeljnih procesnih jamstev v kazenskem postopku, ki mu jih za uveljavljanje civilnopравnih zahtevkov zagotavljajo Ustava, mednarodni instrumenti in Zakon o kazenskem postopku.

Glede na to, da lahko pomeni odločanje v kazenskem postopku tudi odločanje o (civilnih) pravicah zasebnega tožilca, 22. člen Ustave zagotavlja zasebnemu tožilcu ustavna procesna jamstva v kazenskem postopku, kolikor gre v tem postopku za odločanje o njegovih (civilnih) pravicah.

Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču.

Geslo:

1.5.51.2.2 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Nesprejem, ker očitno ni kršitve ustavnih pravic.

2.1.3.2.1 - Viri ustavnega prava - Razredi - Sodna praksa - Mednarodna sodna praksa - Evropsko sodišče za človekove pravice.

5.3.13.21 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Domneva nedolžnosti „(27)“.

5.3.14 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Ne bis in idem „(31)“.

5.3.13.18 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Enakost orožij „(22, 14)“.

Pravna podlaga:

Člen 22, 23.1, Ustava [URS]

Člen 55.b.2, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

⌘

Dokument v PDF obliki:

 [Up-814-14.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-814/14-18

21. 9. 2017

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe Judite Bolčič, Piran, ki jo zastopa Ervin Dokić, odvetnik v Piranu, na seji 21. septembra 2017

sklenilo:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Kopru št. II Kp 27692/2013 z dne 14. 8. 2014 v zvezi s sklepom Okrajnega sodišča v Ajdovščini št. I K 27692/2013 z dne 29. 5. 2014 se ne sprejme.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnica je zoper obdolženca vložila zasebno tožbo zaradi kaznivega dejanja grožnje po prvem odstavku 135. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju KZ-1). Okrajno sodišče v Ajdovščini je razpisalo poravnalni narok in narok za glavno obravnavo. Dan pred tem naj bi obdolženec sodišču poslal vlogo, ki naj bi ji priložil kopijo plačilnega naloga Policijske postaje Piran št. 0000105665118 z dne 17. 5. 2013 zaradi prekrška po prvem odstavku 7. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Uradni list RS, št. 70/06 – v nadaljevanju ZJRM-1). Glede na ta dokaz, s katerim naj sodišče pred tem ne bi bilo seznanjeno, je sodišče glavno obravnavo preklicalo. Ugotovilo je namreč, da je bilo o dejanju, ki ga zasebna tožilka očita obdolžencu, že pravnomočno odločeno s plačilnim nalogom, ki je postal pravnomočen, obdolženec pa je globo plačal. Sodišče je ugotovilo, da je v plačilnem nalogu obdolžencu očitano povsem enako dejanje, kot ga obdolžencu očita zasebna tožilka v zasebni kazenski tožbi, zato naj kaznivega dejanja, ki naj bi ga zasebna tožilka očitala obdolžencu, ne bi bilo dopustno več obravnavati, saj naj bi šlo za že pravnomočno razsojeno stvar. Zato je v skladu s 3. točko prvega odstavka 277. člena v zvezi s 437. členom Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13 in 87/14 – v nadaljevanju ZKP) zasebno tožbo zavrglo. Okrajno sodišče se je pri odločitvi sklicevalo na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-24/10 z dne 19. 4. 2012 (Uradni list RS, št. 34/12) in na sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v zadevah *Gradinger proti*

Avstriji,[1] Franz Fischer proti Avstriji,[2] Falkner proti Avstriji[3] in Maresti proti Hrvaški.[4]

2. Pritožnica je zoper sklep o zavrženju zasebne tožbe vložila pritožbo, ki jo je Višje sodišče v Kopru kot neutemeljeno zavrnilo. Po stališču Višjega sodišča naj bi Okrajno sodišče ugotovilo, da je bil glede istega historičnega dogodka zoper obdolženca pravnomočno končan postopek o prekršku, da je bila zoper obdolženca vložena zasebna tožba glede istega historičnega dogodka in da naj bi zasebna tožba izhajala iz enakega opisa dejanja kot pravnomočni plačilni nalog iz postopka o prekršku. Na tej podlagi naj bi šlo tudi po oceni pritožbenega sodišča za isto stvar, o kateri naj ne bi bilo mogoče ponovno odločiti. Okrajno sodišče naj bi se pri tem pravilno oprlo na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-24/10, pritožnica pa naj v pritožbi ne bi navajala ničesar, kar bi lahko odločitev Okrajnega sodišča omajalo.

3. Pritožnica zatrjuje kršitev pravic iz 22. člena in prvega odstavka 23. člena Ustave. Navaja, da jo je obdolženec zmerjal in ji grozil, da bo obračunal z njo. Policija naj bi zoper obdolženca izdala plačilni nalog zaradi kršitve javnega reda in miru, ki naj bi postal pravnomočen, sama pa naj bi zoper njega vložila zasebno tožbo zaradi kaznivega dejanja grožnje po prvem odstavku 135. člena KZ-1. Stališče sodišč naj bi bilo nerazumno, arbitrarno in v nasprotju z 10. členom ZKP in 31. členom Ustave. Pomenilo naj bi kršitev pravice do sodnega varstva in enakega varstva pravic iz 22. člena oziroma prvega odstavka 23. člena Ustave. Po mnenju pritožnice naj bi se 10. člen ZKP in 31. člen Ustave nanašala zgolj na prepoved ponovnega sojenja za kaznivo dejanje in na sodno odločbo. Prepoved pa naj se ne bi nanašala na prekrškovni postopek in na plačilni nalog ter naj ne bi preprečevala kazenskega pregona po zasebni tožbi. Pritožnica meni, da sta ji sodišči preprečili pregon kaznivega dejanja, izvršenega proti njej, in ji odvzeli pravico do sodnega pregona obdolženca, hkrati pa naj bi bila v primerjavi z obdolžencem neenakopravno obravnavana. Sodišči naj bi nekritično povzemali stališče Ustavnega sodišča v odločbi št. U-I-24/10. Prekršek naj ne bi vseboval istega opisa dejanja kot zasebna tožba, sankcija za prekršek naj bi bila bistveno milejša od sankcije za kaznivo dejanje grožnje, upoštevati pa naj bi bilo tudi treba, da je v prekrškovnem postopku varovan javni interes, z zasebno tožbo pa naj bi pritožnica zahtevala varstvo svojega zasebnega interesa. Pritožnica zatrjuje, da ima kot stranka kazenskega postopka pravico do poštenega sodnega postopka in do enakega varstva pravic. Zagotovljene bi ji morale biti vse procesne pravice in njihovo ustavno varstvo.

B. - I.

4. Pritožnica je imela v kazenskem postopku položaj zasebne tožilke. Zasebni tožilec je upravičeni tožilec za kazenski pregon kaznivih dejanj, za katera kazenski zakon določa, da se preganjajo na zasebno tožbo.[5] Zasebno tožbo lahko vloži oškodovanec, če pa ta umre, medtem ko teče rok za vložitev zasebne tožbe, ali umre med postopkom, lahko njegovi bližnji sorodniki v treh mesecih po njegovi smrti vložijo zasebno tožbo oziroma izjavijo, da nadaljujejo postopek.[6]

5. Po prvem odstavku 50. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 - uradno prečiščeno besedilo in 109/12 - v nadaljevanju ZUstS) lahko vsakdo ob pogojih, ki jih določa ZUstS, vloži pri Ustavnem sodišču ustavno pritožbo, če meni, da je s posamičnim aktom državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil kršena njegova človekova pravica ali temeljna svoboda. V skladu s šesto alinejo prvega odstavka 55.b člena ZUstS Ustavno sodišče ustavno pritožbo zavrže, če jo je vložila neupravičena oseba. Po

ustavnosodni presoji lahko ustavno pritožbo vložijo oseba, na katero se izpodbijani akt državnega organa neposredno nanaša. Ustavno sodišče je v sklepu št. Up-168/98 z dne 10. 5. 2001 (Uradni list RS, št. 52/01, in OdlUS X, 116) sprejelo stališče, da zasebni tožilec ni upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero se je končal kazenski postopek. Na podlagi tega stališča se je razvila ustaljena ustavnosodna presoja,^[7] na podlagi katere dejstvo, da ima oškodovanec v nekaterih primerih možnost sprožiti kazenski pregon zoper tistega, ki je s kaznivim dejanjem posegel v njegove pravice, še ne pomeni, da ima tudi ustavno varovano pravico doseči kazensko obsodbo. Ustavno sodišče je pri tem stališču izhajalo iz temeljnega namena kazenskega postopka, ki je ugotovitev obstoja kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca, ter če se oboje v postopku ugotovi, izrek kazenske sankcije. Ne glede na izid kazenskega postopka se po tem stališču v kazenskem postopku neposredno ne odloča o pravicah zasebnega tožilca. Glede na navedeno oseba, ki ima v kazenskem postopku položaj zasebnega tožilca, ni aktivno legitimirana^[8] za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je končan kazenski postopek. Po ustaljeni ustavnosodni presoji navedene osebe niso upravičene vložiti ustavne pritožbe. Če jo vložijo, jo Ustavno sodišče zavrže.

6. Temeljni namen kazenskega postopka je ugotavljanje kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca ter izrek kazenske sankcije v skladu z zakonom^[9] in ob spoštovanju ustavnih jamstev osumljenca oziroma obdolženca. V kazenskem postopku se odloča predvsem o obtožbi zoper osumljenca oziroma obdolženca, zato je obdolženec tisti subjekt v kazenskem postopku, ki so mu priznana in zagotovljena pravna jamstva na podlagi Ustave, mednarodnih instrumentov in ZKP.^[10] Kazenski postopek pa lahko vpliva tudi na pravni položaj zasebnega tožilca. V vlogi zasebnega tožilca namreč nastopa oškodovanec kaznivega dejanja (ali pod pogoji iz 55. člena ZKP njegovi bližnji sorodniki), ki mu z izvršitvijo kaznivega dejanja nastanejo različni civilni zahtevki, ker je bila s kaznivim dejanjem prekršena ali ogrožena kakršnakoli njegova osebna ali premoženjska pravica. Zasebni tožilec je po določbah KZ-1 in ZKP upravičeni tožilec za kazenski pregon kaznivih dejanj, za katera kazenski zakon določa, da se preganjajo na zasebno tožbo. Pri teh kaznivih dejanjih kazenski zakon ni predvidel, da bi kazenski pregon v javnem interesu izvajal državni tožilec, ampak ga izvaja zasebni tožilec v svojem interesu. Gre namreč za kazniva dejanja z majhnim pomenom, katerih obstoj pogojuje predvsem subjektivna prizadetost oškodovanca.^[11] Zasebni tožilec je stranka kazenskega postopka^[12] in ima iste pravice kot državni tožilec, razen tistih, ki jih ima državni tožilec kot državni organ.^[13]

7. ESČP pravic zasebnih tožilcev ne obravnava posebej, ampak v okviru pravic oškodovancev v kazenskem ali katerem drugem pravnem postopku, v katerem oškodovanec uveljavlja civilni zahtevek, izvirajoč iz kaznivega dejanja, in sicer v okviru prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 - v nadaljevanju EKČP). Ta zagotavlja pravico do poštenega sojenja o posameznikovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega. Toda ESČP pravic oškodovancev in s tem tudi zasebnih tožilcev ne obravnava z vidika kazenskopravnih jamstev iz prvega odstavka 6. člena EKČP, ampak z vidika jamstev v postopku odločanja o civilnih pravicah in obveznostih oškodovanca. ESČP zato vsakič presodi, ali je mogoče konkretni postopek, v katerem naj bi bile oškodovancu kršene pravice, razumeti kot postopek civilnopravne narave^[14] (tj. kot postopek odločanja o oškodovančevih civilnih pravicah)^[15] oziroma ali zadeva glede na predmet odločanja (tj. *ratione materiae*) spada v prvi odstavek 6. člena EKČP, ki zagotavlja pošteno sojenje v postopku odločanja o civilnih pravicah in obveznostih.

8. ESČP je razvilo ustaljeno prakso vsebinske presoje, ali so nacionalni organi v konkretnem primeru v (kazenskem ali kateremkoli drugem) postopku odločali o civilnih pravicah oškodovanca.^[16] Na tej podlagi oškodovanec ne more sprožiti zasebnega kazenskega pregona (niti v obliki *actio popularis*) in doseči obsodbe tretjih oseb zaradi izvršenega kaznivega dejanja ali maščevanja. Da bi pravica oškodovanca spadala v okvir odločanja o civilnih pravicah po prvem odstavku 6. člena EKČP, mora biti neločljivo povezana z izvrševanjem pravice oškodovane osebe, da sproži pravdni postopek po domačem pravu, četudi samo zaradi simboličnega zadoščenja ali zaradi zavarovanja civilne pravice.^[17] Namen EKČP je torej zaščita oškodovančevih civilnih in ne kazenskopravnih interesov. Vendar je po presoji ESČP 6. člen EKČP upošteven za zaščito pravic oškodovanca celo takrat, ko oškodovanec zahtevka za denarno odškodnino (še) ni uveljavljal, razen če se je pravici do povrnitve škode izrecno in jasno odpovedal.^[18] ESČP ne šteje za olajševalno okoliščino niti dejstva, da ima oškodovanec po nacionalni ureditvi poleg kazenskega postopka možnost uveljavljati civilni zahtevek še v civilnem postopku, še posebno če je civilni postopek močno odvisen od kazenskega z vidika dokazov in je treba z izvedbo civilnega postopka počakati do konca kazenskega postopka.^[19] Ključni kriterij za civilnopravno naravo določenega postopka torej je, da je izid postopka lahko odločilen za obravnavano civilno pravico.^[20] Navedeno velja tudi za varstvo pravic zasebnega tožilca po prvem odstavku 6. člena EKČP.

9. ESČP je v posameznih primerih razsodilo, da gre za odločilen vpliv kazenskega postopka na oškodovančevo civilno pravico, ko je bil oškodovanec udeleženec kazenskega postopka v vlogi civilne stranke, da bi zavaroval svoje civilne interese.^[21] V sodbi v zadevi *Perez proti Franciji* je tako ugotovilo, da je oškodovanec že s samo pridobitvijo statusa civilne stranke pokazal, da ima interes ne zgolj za obsodilno sodbo, ampak tudi za povrnitev škode.^[22] Podobno je v zadevi *Helmerts proti Švedski* razsodilo, da gre za odločanje o oškodovančevih civilnih pravicah, če je oškodovanec podal predlog za zasebni kazenski pregon s ciljem povrnitve škode oziroma če sta izid pritožnikovega zasebnega pregona in njegov odškodninski zahtevek odvisna od odločitve o kazenski odgovornosti obdolženca.^[23] ESČP je o tem odločalo tudi v zadevi *Perak proti Sloveniji*, v kateri je pritožnik vložil zasebno kazensko tožbo zaradi žaljive obdolžitve, hkrati pa je vložil tudi predlog za prisoditev odškodnine za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, ki izhaja iz izvršitve tega kaznivega dejanja. Pritožnik je bil s kazenskim pregonom neuspešen, s premoženjskopравnim zahtevkom pa napoten na pravdo. ESČP je ugotovilo, da so glavne značilnosti te zadeve podobne zadevi *Helmerts proti Švedski* v tem, da je pritožnik začel zasebni kazenski pregon zaradi žaljive obdolžitve, hkrati pa sprožil odškodninski zahtevek, pri čemer so domača sodišča oboje zavrnila. Zato so domača sodišča, ne glede na (ne)utemeljenost pritožnikovega odškodninskega zahtevka in ne glede na to, ali je pritožnik imel možnost naknadno sprožiti ločeni pravdni postopek ali ne, v kazenskem postopku odločala o tem, ali je bila oškodovana pritožnikova civilna pravica, tj. njegovo dobro ime, torej je bil tudi v tem primeru izid kazenske tožbe pritožnika odločilen za njegovo pravico do dobrega imena, pritožnikova pritožba pa je spadala v *ratione materiae* 6. člena EKČP.^[24]

10. Glede na ustaljeno prakso ESČP je mogoče v primerih, ko pravni red zasebnemu tožilcu daje pravico, da vloži zasebno tožbo zoper obdolženca kaznivega dejanja, s čimer postane stranka kazenskega postopka, šteti, da ta v kazenskem postopku, poleg tega, da uveljavlja kazenskopravni zahtevek, varuje tudi svoje civilne interese. Sodišča v kazenskem postopku vsaj

posredno odločajo tudi o civilni pravici zasebnega tožilca, saj je izid zasebne kazenske tožbe zasebnega tožilca lahko odločilen za njegovo civilno pravico; pritožnikova pritožba v tem primeru spada v *ratione materiae* prvega odstavka 6. člena EKČP.

11. Ob upoštevanju takšnega pravnega stališča morajo biti torej zasebnemu tožilcu s pravnim redom zagotovljena temeljna procesna jamstva, ki mu omogočajo uveljavljanje civilnih zahtevkov, izvirajočih iz kaznivega dejanja, ne glede na to, v katerem postopku jih uveljavlja. Smisel teh temeljnih procesnih jamstev zasebnih tožilcev pa ni le njihova formalna zagotovitev, ampak predvsem to, da lahko zasebni tožilec z njihovim izvrševanjem učinkovito uveljavlja in varuje svoje pravne interese v obliki civilnih zahtevkov, ki izvirajo iz izvršenega kaznivega dejanja. Ker je glede na ustaljeno presojo ESČP in glede na slovensko ureditev izid kazenskega postopka lahko odločilen za odločanje o civilnih zahtevkih zasebnega tožilca, morajo biti zasebnemu tožilcu te temeljne procesne pravice zagotovljene že v kazenskem postopku in ne zgolj v postopku (ločenega) odločanja o civilnem zahtevku. Nasprotno stališče bi namreč zasebnemu tožilcu *de facto* odvzelo možnost učinkovitega uveljavljanja civilnega zahtevka. Zasebnemu tožilcu je zakonodajalec tako že z možnostjo vložitve zasebne tožbe kot tudi s podelitvijo procesnih pravic v postopku, ki teče na podlagi te zasebne tožbe, omogočil, da v kazenskem postopku uveljavlja in ščiti svoje civilne interese, izvirajoče iz kaznivega dejanja, katerega obstoj zatrjuje.^[25] Pri razlagi teh pravic je treba upoštevati njihov namen. Te pravice so zasebnemu tožilcu podeljene z namenom učinkovitega uveljavljanja civilnih zahtevkov, ki mu nastanejo z izvršitvijo kaznivega dejanja. Zasebni tožilec je torej nosilec določenih procesnih pravic v kazenskem postopku zato, da lahko že v njem vpliva na uveljavljanje svojega civilnega zahtevka bodisi v kazenskem postopku bodisi ločeno v pravdi. Tako stališče zastopa tudi ustaljena praksa ESČP, ki ščiti pravice oškodovancev, tudi zasebnih tožilcev, v kazenskem postopku na podlagi prvega odstavka 6. člena EKČP le takrat, kadar šteje, da je imel kazenski postopek odločilen vpliv na uveljavljanje njihovih civilnih pravic, pri čemer izrecno zanika obstoj samostojne pravice do zasebnega kazenskega pregona ali do obsodbe storilca na podlagi prvega odstavka 6. člena EKČP.

12. Iz navedenih razlogov morajo biti temeljna procesna jamstva zasebnega tožilca deležna pravnega varstva, tudi na ustavni ravni. Zato Ustavno sodišče spreminja svoje stališče iz sklepa št. Up-168/98, da zasebni tožilec ni upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil kazenski postopek končan. Zasebnemu tožilcu je treba priznati položaj upravičene osebe za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil končan kazenski postopek. S tem se mu omogoča dostop do Ustavnega sodišča in ob izpolnjenosti drugih procesnih predpostavk, ki jih določa ZUstS, do vsebinske presoje ustavne pritožbe. Spememba stališča pomeni, da ima zasebni tožilec pravico z ustavno pritožbo pred Ustavnim sodiščem uveljavljati ustavno varstvo temeljnih procesnih jamstev v kazenskem postopku, ki mu jih za uveljavljanje civilnopravnih zahtevkov zagotavljajo Ustava, mednarodni instrumenti in ZKP. Le tako je mogoče zagotoviti učinkovitost teh njegovih pravic.

13. V skladu s 27. členom Ustave je zagotovljena domneva nedolžnosti. Po ustaljeni ustavnosodni presoji domneva nedolžnosti v primerih pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne oprostilne in pravnomočne zavrnilne sodbe preraste v neizpodbojno domnevo ter učinkuje absolutno.^[26] Domneva nedolžnosti je tudi po stališču ESČP kršena, če odločitev sodišča izraža stališče, da je obdolženi kriv, ne da bi bila njegova krivda predhodno dokazana v skladu z zakonom. Do tega lahko pride celo brez formalne ugotovitve, saj zadostuje obstoj

razloga, ki napeljuje na to, da sodišče obdolženega šteje za krivega.^[27] Po presoji ESČP so pomisleki o krivdi po pravnomočni oprostilni sodbi nedopustni. Tako je na primer ESČP ugotovilo kršitev domneve nedolžnosti iz drugega odstavka 6. člena EKČP v sodbi v zadevi *Sekanina proti Avstriji*,^[28] ko je sodišče kljub oprostilni sodbi zavrnilo pritožnikov zahtevke za odškodnino zaradi neutemeljenega odvzema prostosti, ker je štelo, da sum še vedno obstaja, saj naj bi te navedbe povzročale dvom o pritožnikovi nedolžnosti kot tudi o zakonitosti postopka pred sodiščem prve stopnje.

14. Po 31. členu Ustave^[29] nihče ne sme biti ponovno obsojen ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil kazenski postopek zoper njega pravnomočno ustavljen, ali je bila obtožba zoper njega pravnomočno zavrnjena, ali je bil s pravnomočno sodbo oproščen ali obsojen. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo ima ta ustavna pravica dva bistvena vidika. Eden je v tem, da posameznik ne more biti ponovno obsojen za kaznivo dejanje, za katero je bil že obsojen s pravnomočno sodbo sodišča. Drugi je v tem, da na podlagi te pravice domneva nedolžnosti, ki po 27. členu Ustave velja v kazenskem postopku za vsakogar, dokler ni njegova krivda ugotovljena s pravnomočno sodbo, preraste v primerih pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne oprostilne in pravnomočne zavrnilne sodbe v neizpodbojno domnevo. Ta učinkuje absolutno, ker celo v primeru pravnomočne oprostilne sodbe zaradi nedokazanosti dejanja zoper posameznika, tudi če bi se kasneje našli novi dokazi, ni mogoče izvesti ponovnega sojenja v škodo obsojenega oziroma oproščenega.^[30] Na podlagi navedenega bo Ustavno sodišče, če bo ugotovilo, da so bile v kazenskem postopku zasebnemu tožilcu kršene njegove ustavno zavarovane temeljne procesne garancije, lahko izdalo le ugotovitveno odločbo. V samo pravnomočno oprostilno sodbo oziroma pravnomočno ustavljen postopek pa ne bo moglo poseči. Vendar je treba zasebnemu tožilcu pravico do preverjanja, ali so bila v kazenskem postopku spoštovana njegova procesna jamstva, zagotoviti, čeprav na drugi strani obstaja ustavna ovira (31. člen Ustave), ki zahteva omejitev teh njegovih pravic v postopku z ustavno pritožbo.

B. - II.

15. Glede na to, da je Ustavno sodišče spremenilo svoje stališče iz sklepa št. Up-168/98, je pritožnica, ki je imela v kazenskem postopku položaj zasebne tožilke, ustavno pritožbo vložila kot upravičena oseba. V obravnavanem primeru so tako izpolnjene vse procesne predpostavke za vsebinski preizkus ustavne pritožbe.

16. Pritožnica zatrjuje kršitev pravice iz 22. člena Ustave, ker naj bi bilo stališče sodišč, da zaradi ustavne prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari iz 31. člena Ustave pregon z zasebno tožbo ni dopusten, očitno napačno. V skladu z 22. členom Ustave je vsakomur zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih. Za kršitev pravice iz 22. člena Ustave med drugim gre, če je odločitev sodišča tako očitno napačna in brez razumnih argumentov, da jo je mogoče šteti za samovoljno oziroma arbitrarno. Po ustaljeni ustavnosodni presoji iz pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave izhaja tudi zahteva po prepovedi sodniške samovolje. To ustavno procesno jamstvo je kršeno v primeru, ko je sodna odločba že na prvi pogled napačna. Za očitno napačno sodno odločitev gre v primeru, če sporne razlage prava ni mogoče zagovarjati z uveljavljenimi pravnimi pristopi, zaradi česar je utemeljen sklep, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, ampak na

podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, torej samovoljno. Iz te pravice tudi izhaja, da morajo sodišča, ki razlagajo zakon v konkretnih primerih, enake položaje obravnavati enako in dosledno uporabljati zakon, brez upoštevanja osebnih okoliščin, ki v pravnem pravilu niso navedene kot odločilne (glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. Up-647/15 z dne 19. 5. 2016, Uradni list RS, št. 39/16, in št. Up-484/14 z dne 3. 12. 2015). Glede na očitke pritožnice je Ustavno sodišče izpodbijani sodni odločbi preizkusilo z vidika morebitne kršitve teh ustavnopravnih jamstev.[31]

17. V okviru navedb pritožnice je Ustavno sodišče presodilo, ali sta stališči sodišč o nedopustnosti kazenskega pregona zaradi ustavne prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari iz 31. člena Ustave očitno napačni. Ustavno sodišče bi lahko ugotovilo, da je odločitev arbitrarna le, če je sodišče ne bi utemeljilo s pravnimi argumenti in bi bilo zato mogoče sklepati, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev. Obe sodišči sta svojo odločitev oprli na določbe ZKP in Ustave ter na ustaljeno ustavnosodno presojo in prakso ESČP. Pri razlagi teh določb sta uporabili pravila razlage, ki so v pravni stroki uveljavljena. Pritožnica z navedbami v ustavni pritožbi kršitve pravice iz 22. člena Ustave ni izkazala. Zgolj nestrinjanje z odločilnimi stališči sodišč za utemeljitev kršitve pravice iz 22. člena Ustave ne zadostuje.

18. Pritožnica zatrjuje tudi kršitev pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave, ki pa je ne utemelji. Zato je očitno neutemeljen tudi očitek pritožnice glede kršitve te pravice.

19. Ker trditve pritožbe ne utemeljujejo kršitve človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, kot jih zatrjuje pritožnica, Ustavno sodišče ustavne pritožbe na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS ni sprejelo v obravnavo.

C.

20. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS in na podlagi tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

[1] Sodba z dne 23. 10. 1995.

[2] Sodba z dne 29. 5. 2001.

[3] Sklep z dne 30. 9. 2004.

[4] Sodba z dne 25. 6. 2009.

[5] Prvi odstavek 52. člena ter prvi in drugi odstavek 19. člena ZKP. Tipična taka kazniva dejanja so praviloma kazniva dejanja zoper čast in dobro ime (168. člen KZ-1). Glej Š. Horvat, Zakon o kazenskem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 124.

- [6] Člen 55 ZKP. Z. Dežman, A. Erbežnik, Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV Založba, Ljubljana 2003, str. 322.
- [7] Tako je Ustavno sodišče odločilo na primer še v sklepih št. Up-311/98 z dne 20. 6. 2001, št. Up-69/96 z dne 28. 6. 2001 (OdlUS X, 221), št. Up-31/99 z dne 10. 7. 2001, št. Up-47/99 z dne 10. 7. 2001, št. Up-50/98 z dne 10. 7. 2001, št. Up-202/01 z dne 9. 10. 2001, št. Up-294/05 z dne 24. 5. 2005, št. Up-39/05 z dne 13. 7. 2006, št. Up-908/05 z dne 2. 11. 2006, št. Up-456/04 z dne 2. 11. 2006, št. Up-608/05 z dne 2. 11. 2006 in št. Up-848/05 z dne 2. 11. 2006.
- [8] Sklep št. Up-168/98, 11. točka obrazložitve.
- [9] V skladu s prvim odstavkom 1. člena ZKP ta zakon določa pravila, ki naj zagotovijo, da se nihče, ki je nedolžen, ne obsodi, storilcu kaznivega dejanja pa se izreče kazenska sankcija ob pogojih, ki jih določa kazenski zakon, in na podlagi zakonitega postopka.
- [10] Tako Ustavno sodišče že v sklepu št. Up-168/98, 9. točka obrazložitve.
- [11] Z. Dežman, A. Erbežnik, nav. delo, str. 322.
- [12] Prav tam, str. 304.
- [13] Prav tam, str. 326; glej tudi prvi odstavek 63. člena ZKP.
- [14] Sodba ESČP v zadevi *Gorou proti Grčiji* (št. 2) z dne 20. 3. 2009, 24. točka obrazložitve.
- [15] Sodbi ESČP v zadevah *Helmers proti Švedski* z dne 29. 10. 1991, 29. točka obrazložitve, in *Perez proti Franciji* z dne 12. 2. 2004, 57. točka obrazložitve.
- [16] Sodbe ESČP v zadevah *Helmers proti Švedski*, 29. točka obrazložitve, *Perez proti Franciji*, 47.-57. točka obrazložitve, in *Gorou proti Grčiji* (št. 2), 24.-26. točka obrazložitve. Za pregled prakse ESČP o civilni naravi postopka z vidika oškodovanca glej sodbo v zadevi *Perez proti Franciji*, 47.-56. točka obrazložitve.
- [17] Sodbe ESČP v zadevah *Gorou proti Grčiji* (št. 2), 24.-26. točka obrazložitve, *Perez proti Franciji*, 70. točka obrazložitve, in *Perak proti Sloveniji* z dne 1. 3. 2016, 32. in 33. točka obrazložitve.
- [18] Sodbi ESČP v zadevah *Perez proti Franciji*, 70. točka obrazložitve, in *Perak proti Sloveniji*, 33. točka obrazložitve.
- [19] Sodbi ESČP v zadevah *Perez proti Franciji*, 66. točka obrazložitve, in *Perak proti Sloveniji*, 34. točka obrazložitve.
- [20] Sodba ESČP v zadevi *Perez proti Franciji*, 70. točka obrazložitve.
- [21] Prav tam, 57.-75. točka obrazložitve.
- [22] Prav tam, 64. točka obrazložitve.
- [23] Sodba ESČP v zadevi *Helmers proti Švedski*, 29. in 30. točka obrazložitve.
- [24] Sodba ESČP v zadevi *Perak proti Sloveniji*, 34. in 35. točka obrazložitve.
- [25] Zasebni tožilec ima tako na primer pravico opozoriti med preiskavo na vsa dejstva in predlagati dokaze, ki so pomembni za to, da se ugotovi kaznivo dejanje, izsledi storilec kaznivega dejanja in ugotovi njegov premoženjskopравни zahtevek, predlagati dokaze, postavljati obdolžencu, pričam in izvedencem vprašanja, dajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb ter dajati druge izjave in postavljati druge predloge na glavni obravnavi (prvi in drugi odstavek 59. člena ZKP); pravico pregledati in prepisati spise in si ogledati dokazne predmete (tretji odstavek 59. člena ZKP) ter pravico do pooblaščenca (prvi odstavek 65. člena ZKP).
- [26] Sklep Ustavnega sodišča št. U-I-92/97 z dne 8. 5. 1997 (Uradni list RS, št. 29/97, in OdlUS VI, 60).
- [27] Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-94/13 z dne 2. 10. 2014 (Uradni list RS, št. 74/14, in OdlUS XX, 28).
- [28] Sodba ESČP z dne 25. 8. 1993, 30. točka obrazložitve.
- [29] Prepoved ponovnega sojenja v isti stvari (*ne bis in idem*) je določena tudi v 4. členu Protokola št. 7 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 - Protokol št. 7 k EKČP).
- [30] Sklep Ustavnega sodišča št. U-I-92/97. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. Up-46/99 z dne 18. 12. 2002 (Uradni list RS, št. 5/03, in OdlUS XI, 290).
- [31] Odločba Ustavnega sodišča št. Up-760/14 z dne 6. 10. 2016, 7. točka obrazložitve.

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Judita Bolčič, Piran

Datum vloge:

30. 10. 2014

Datum odločitve:

21. 9. 2017

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

nesprejem ustavne pritožbe

Objava:

Uradni list RS, št. 59/2017

Dokument:

US31193